

kilder som udefra kommende luftforurening, nedsvivning af næringsalte fra marker og udsivning af næringsholdigt overfladevand til vandløb, søer og havet. I forslaget, jf. nedenfor under bemærkningerne til forslaget enkelte punkter, åbnes op for en yderligere skærpelse ved at flytte bevisbyrden fra skadelidte til skadevolder, således at denne skal sandsynliggøre, at han ikke kan være (er) årsag til den indtrufne skade.

Forslagets tredje hovedelement er etableringen af en miljøskadefond til dækning af udgifterne ved skader, der ikke kan dækkes af nogen erstatningsansvarlig. Eksempelvis vil dette kunne være praktisk i forbindelse med reparation af rensningsanlæg, oprensning af vandløb, erstatning til dambrugere m.v.

Som bilag til beslutningsforslaget er den svenske miljøskadelov fra 1986 optrykt.

2. Retspraksis

Miljøministeren har ved besvarelsen af spørgsmål i Miljø- og Planlægningsudvalget nr. 479 (alm. del – bilag 957, folketingsåret 1986-87) redegjort for retspraksis siden 1980. Den i svaret foretagne gennemgang af 7 domme viser et uklart billede, idet 2 domme (U.f.R. i 1987 118 H og VLD af 1. maj 1987) ikke tager stilling til noget miljøbeskyttelseslovsansvar, men beskæftiger sig henholdsvis med, om udledning af et bestemt stof (okker) overhovedet er omfattet af miljøbeskyttelseslovens § 17 og henholdsvis tager udgangspunkt i ansvarsgrundlaget efter færdselslovens erstatningsregler. De øvrige domme synes dels helt selvfølgelige i deres konklusioner, og dels ses det ikke, hvorvidt sagsøgers påstande har støttet sig på miljøbeskyttelsesloven eller på almindelige naboretlige regler.

Den almindelige opfattelse er imidlertid, jf. Ellen Margrethe Basse, Erhvervsmiljøret s. 24 f., København 1987, det ovenfor anførte om culpa-ansvaret som udgangspunkt med en tendens til skærpelse i retning af objektivt ansvar ud fra såkaldte frembringelses- eller samfundsnyttessynspunkter. Dette synspunkt tilslutter miljøministeren sig i svaret på spørgsmål i Miljø- og Planlægningsudvalget nr. 481 (alm. del – bilag 957, folketingsåret 1986-87).

I sagen om Cheminovas forurening af området ved høfte 42 ud for Harboør påstod Miljøministeriet virksomheden dømt på objektivt grundlag og henviste til, at selv om der ikke er udtrykkelig hjemmel i miljølovgivningen for et sådant ansvar, må domstolene kunne bringe dette i anvendelse på særlige områder, hvor der er behov herfor og det findes rimeligt. Heroverfor gjorde Cheminova gældende, at det forhold, at miljøbeskyttelsesområdet har været genstand for en om-

fattende lovregulering, uden at lovgivningsmagten har villet indføre regler om objektivt erstatningsansvar, må indebære, at et sådant ikke kan statueres i det foreliggende tilfælde. Heri gav Vestre Landsrets 3 dommere Cheminova ret. To af rettens dommere udtalte: »Ved afgørelsen af, om der i en sag som den foreliggende bør pålægges sagsøgte, A/S Cheminova, erstatningspligt på objektivt grundlag, må det tillægges betydning, at der ikke i den omfattende lovgivning, der efter ophøret i 1962 af selskabets affaldsdeponering er gennemført på miljøbeskyttelsesområdet – herunder navnlig miljøbeskyttelsesloven af 1973 og lov nr. 262 af 8. juni 1983 om kemikalieaffaldsdepoter – er indeholdt regler om erstatningspligt på objektivt grundlag.« Derudover bemærker rettens 3. dommer: »... at spørgsmålet om indførelsen af et sådant objektivt ansvar på denne baggrund og under hensyn til spørgsmålets karakter og betydning ikke bør afgøres af domstolene, men af lovgivningsmagten.«

Efter forslagsstillernes opfattelse skal der efter denne landsretsdom uhyre meget til, før der kan pålægges objektivt ansvar i miljøskadesager. Dommen blev klogeligt ikke anket.

3. Hvordan opgøres det lidte tab?

En af erstatningsrettens grundbetingelser er, at der er indtruffet en økonomisk skade, det vil sige, at skadens virkninger skal kunne gøres op i penge. I miljøskadesager, der drejer sig om oprydning og eventuelle afværgeforanstaltninger, forekommer det mindre problematisk at foretage denne opgørelse, idet en dokumentation af myndighedernes udgifter i reglen vil være nok. Hertil kommer så eventuelle tab, der er lidt af private. Indtræffer skaden derimod i form af forringede fangstmuligheder i et bestemt havområde, er det straks langt vanskeligere at gøre op. Endnu værre er det, hvis miljøkvaliteten i et vandløb f.eks. generelt er forringet, således at vandløbets recipientmålsætning ikke kan opretholdes. Det er et spørgsmål, hvorvidt domstolene vil acceptere, at der er lidt noget tab i den sidstnævnte situation. Alligevel må der her kunne stilles krav om en ulempeerstatning for tab af rekreative/økologiske værdier eller lignende, selv om en sådan nærmer sig et objektivt bødeansvar. I eksemplet med de mistede fangstmuligheder vil det lidte tab kunne opgøres som et indkomsttab minus en faktor, der er beregnet på baggrund af de naturlige svingninger i fangstmængder i det pågældende område f.eks. for en 10-årig periode.

4. Beslutningsforslagets område